

פרוטוקול מס' 418

מישיבת ועדת העבודה
יום ג', ז' בטבת תשל"ז, 28 בדצמבר 1976, שעה 14.45

נ כ ח ו:

חברי הוועדה: ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר

מוזמנים:

ר. רוטר - מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי
י. ערד - ס"ר
נ. אקרמן - המוסד לביטוח לאומי
א. מאיר -
ש. קרמר - משרד האוצר
ש. פרקש - משרד הסעד
י. שיף - משרד הסעד
מ. אדלשטיין - נציג סקצית הקטינים, ארגון הנכים
נ. שמע -
א. דודקביץ - מזכיר ארגון הנכים
ש. דלוג'ף - ארגון הנכים
ב. ארויו -
ר. שרייבר -

היועץ המשפטי לוועדה: י. אליאסוף

מזכיר הוועדה: י. נוריאל

ר ש מ ה: מזל כהן

סדר היום: הסכט בדבר גימלה למוגבלים בניידות

הסכם בדבר גימלה למוגבלים בניידות

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו:

אני פותחת את הישיבה ומקדמת
בברכה את האורחים.

לפני שבוע התחלנו בדיון על
ההסכם בדבר גימלה למוגבלים בניידות. שמענו את נציגי ארגון הנכים,
אבל חסר לנו בדיון הקודם נציגי סקצית הקטיניס. הבטחנו להזמין אותם
עוד במגעים הקודמים שהיו לנו לפני מטפר חדשים בנושא זה. רצינו לעמוד
בהבטחתנו ועל כן הזמנו אתכם להיום. אני שמחה לנציגי הארגון מצאו
לנכון ללוות אתכם. אני נותנת לכם את רשות הדיבור, תציגו בפנינו
את הנושא.

נ. שמע:

את הרעח התנאים של השנה לעברה,
אני מניחה שתברי הוועדה יודעים.

היו"ר ש. ארבלי:

לא הרענו תנאים בענה לעברה.

נ. שמע:

כן, בכל מה שקשור לרכב.

היו"ר ש. ארבלי:

עשינו הסדר כולל.

נ. שמע:

אני מוכרחה לחלוק עליך. אני
מוכנה לתת השוואה לגבי מה שהיה
ומה שניה. קודם כל, קיצבת ניידות היתה שווה לבוגרים והיא הורעה
ב-50%, למרות שלעתים קרובות יש נסיעות כפולות מאחר שההורה חייב
לקחת את הילד לבית-הספר ולהחזיר אותו הביתה ואנחנו עושים את הדרך
פעמיים. ע"ח זה שמובילים את הילד גם מפסידים ימי עבודה.

לגבי הלוואה עומדת - לנכים עם
100% נכות היה 100% פטור. התנאים הורעו ועלינו לשלם 25% מההלוואה
העומדת.

נפח מנוע של המכונית היה גדול
יותר. עכשו הגבילו אותנו ל-1,300 סמ"ק. אני לא יודעת אם יש הורה אחד
של נכה קטין שאחוזי הנכות שלו הם גבוהים אם הוא יכול להשתמש ברכב קטן.
אני מניחה שהוועדה לא לקחה בחשבון את בעיית עגלות הנכים, את בעיית הילדים
שמצבם אינו מאפשר להם לשבת והם שכובים.

בעיית הרכב של שני ילדים
נכים - אני חושבת שזאת בעיה שדנו עליה ואני חושבת שהמוסד לביטוח לאומי
ממש החמיר בנושא הזה. עד כמה שלי ידוע, כאשר זה היה בידיה של הלשכה
לשיקום נכים, היא היתה בודקת כל מקרה לרופו ולא היתה כל כך מחמירה.
המצב שהורים יגיעו אליו, הוא מצב חמור ביותר. אני רוצה שחברי הוועדה
ידעו שאותם הורים שיש להם ילדים נכים, הם זוגות צעירים שזה מכבר נישאו
וכבר עומדת בפניהם בעיה של ילד נכה ומי שלא חי את זה לא יודע איזו
התמודדות יום-יומית קיימת בזה. זה מתחיל מהקימה בבוקר עד ההשכבה
בלילה.

נ. שמע:

בענין הרכב, אנחנו לא חושבים שצריך להחמיר אלא להקל עלינו.

ילדים אלה לא נמצאים במוסדות, הם נמצאים בבית חם ואוהב, ילדים שהחינוך שלהם הוא טוב יותר מן המוסדות. אבל במקום להקל אז מכבידים עלינו.

אני מצטערת שלא ידעתי על קיום

הישיבה לפחות חדש מראש מכיוון שאני במכונית יכולה לתת דוגמא. אני לא עושה נסיעות פרטיות כי אני לא יכולה לעמוד בהוצאות הדלק. יש לי כרטיס נסיעה חופשי באוטובוס ובדרך זו אני יכולה להגיע לכל פינה בארץ. עם זאת אני מעלמת בסביבות 170 לירות בשבוע דלק, זה כולל נסיעה לבית-הספר וחזרה הביתה ובצהריים שוב לבית-הספר להחזיר את הילד הביתה.

יש בעיה אחרת לא פחות קשה והיא

בעית הביטוח. הבאתי קבלות אישיות של המכונית שלי, בשנה שעברה שלמתי עבור ביטוח רכב 1,389 לירות. השנה הייתי חייבת לשלם 955 לירות עבור ביטוח חובה וזה רק לעשרה חדשים ועוד 2,532 לירות עבור ביטוח מקיף. היכן הטיפולים והתיקונים שאני חייבת לשלם בעד המכונית שזה הוץ תועפות?! הכנסתי את המכונית למוסך ושלמתי 550 לירות עבור טיפול בלבד. אני במצב ביש.

נודע לי שהמוסד לביטוח לאומי

הסכים להטיב לנו ע"י זה שיאשר לשני ילדים מתחת לגיל חמש רכב במידה ואחוז הנכות מצדיק את זה. אני חושבת שזה אבסורד לא לתת את זה, כי מעט משפחות במדינה יש להן שני ילדים נכים, אפשר לספור אותם.

כמה ילדים קטינים נכים יש בסקציה שלכם?

היו"ר ש. ארבלי:

אני לא יכולה לענות לך, המשרד בת"א והמזכירה שלנו נמצאת

נ. שמע:

עם הילד שלה בבית החולים ולא יכלה לבוא.

מה אתם מציעים?

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו לא רוצים לעסוק ב"שנורר". פעם משהו הטיח לנו בפנים:

נ. שמע:

אתם עוסקים ב"שנורר".

לא בוועדת כנסת.

היו"ר ש. ארבלי:

בענין 25% שהורים צריכים לשלם על הרכב, הייתי מציעה

נ. שמע:

להחזיר את המצב לקדמותו, הורים לילדיה נכים בנכות קשה שירימו בחזרה את אחוזי הנכות וההלוואה העומדת ל-100%, שוב, מפני שכל אותם זוגות צעירים נלחמים על-מנת לגור בבית שיהיה שייך להם. אם הם יצטרכו לשלם 25% מהמסים, קשה לי להאמין שהם יוכלו לקנות את הרכב. אני חושבת שיש אפשרות שהמוסד לביטוח לאומי או גוף אחר יעזור בהלוואות. אולי כדאי שתשוו בין התנאים שהיו לבין התנאים שנקבעו לאחר שהנושא עבר למוסד לביטוח לאומי ואז תוכלו לראות שהיתה הרעה בתנאים.

אני שוב חוזרת על בעית 25%

מההלוואה העומדת. אני חושבת שזה אחד הדברים החשובים בנושא הזה שמן הראוי שהוועדה תתייחס אליו.

היו"ר ש. ארבלי:

היום ההורים מקבלים 75% ולא
100%?

נ. שמע:

אם ניקח בחשבון ערך מכונית
וחוספת 25% מערך המסים, אני
היום לא הייתי עומדת בזה, למרות שיש לי מכונית. אם אני אצטרך להחליף
את המכונית, אני לא יודעת אם יעמוד בזה ואני קצת מבוטטת.

קיצבת נידות לא עונה לצרכים,

זאת טיפה בים. אם אתם תיקחו בחשבון את הנסיעות הכפולות והורה עושה
ואם תיקחו בחשבון שהוא מאבד ימי עבודה וכל היוקר שמסביב למכונית,
אני בטוחה שזה לא עונה לצרכים.

לגבי הקטנת נפח מנוע המכונית -

אני מצטערת שלא היתה לי הזדמנות להביא את בני לכאן כדי להראות לכם
איך נראה ילד נכה בן 14. גבי לא יעמוד לי עוד שנה אם אצטרך לסחוב
אותו למכונית קטנה. אני נוסעת במכונית בעלת נפח מנוע של 1,700.
את עגלת הנכים אני נושאת בידי, שלא לדבר על בני, שאותם 50 ק"ג אני
צריכה להרים על ידי ולהכניס למכונית. איך אני אעשה את זה במכונית קטנה,
אני לא יודעת.

אני חוזרת לעניין ההלוואה -

אם יש איזה גוף שיכול לעזור להורים ברכישת הרכב, זה היה טוב. נתקלתי
בהורים ששאלו אם לנו בארגון יש מקורות למימון ההלוואה לרכישת רכב
בחנאים נוחים, מאחר שרק בן-זוג אחד עובד. הם מאד היו רוצים לרכוש את
הרכב על-מנת שיוכלו להיות יותר ניידיים עם הילד. הם פנו לאיל"ן ושם
אמרו להם יפה, שאיל"ן לא יכול לעזור בהלוואה, כך שהם נשאר ללא
רכב מאחר ואין גוף שיכול לעזור להם ברכישת הרכב בחנאים נוחים.

לגבי בעיית רכב לשני ילדים נכים -

אני מבינה שהסכמתם ששני ילדים נכים מתחת לגיל חמש יכנסו לוועדה ושם
יחליטו לפי אחוזי הנכות אם יש לאפשר להם רכב. אני מכירה משפחה
בנווה יעקב שהילד הולך יום יום לבית הספר וחוזר למסגרת הבית ואין שום
אפשרות להוציא אותו מן הבית. האב עובד שעות נוספות על-מנת לקדם את
המשפחה. הזוג לא יכול לחסוך כסף על-מנת להגיע לרכב.

מ. אדלשטיין:

מה שאני מבקש להדגיש בפני חברי
הוועדה זה עניין נפח המנוע.

ילדים בעלי נכות גבוהה מתקפלים כמו אולר במכונית קטנה, הילד לא יכול
לשבת הוא מוכרח לשכב. הרבה פעמים לוקחים אותם לבית-החולים כי יש להם
בעיות של התכווצויות. ילד נופל מן המכונית כי האם צריכה לתפוס את
הילד ביד אחת וביד שניה לנהוג. להכניס ילד כזה למכונית, הראש מלא
חבטות. אנחנו מוכרחים לקבל נפח מנוע יותר גדול.

בקשר לקיצבת נידות להורים

יש להם ילדים נכים - יש בעיות קשות, פרט להוצאות הכספיות העצומות
שיש בקשר למצבם הרפואי. יש לי דוגמאות של הורים שהוציאו עשרות אלפי לירות
בנסיעות לחו"ל כדי שהילד ישתקם. אנשים קיבלו פיצויים ממקום העבודה
כדי שיוכלו לממן את ההוצאות הרפואיות. אנשים שיעבדו את עצמם כדי
שיוכלו לתת טיפול רפואי. אני לא רוצה לקבל הוצאות רכב יותר מההוצאות
בפועל בגלל ההוצאות הרפואיות, אבל לפחות שנחזיק את הרכב בצורה מניחה
את הדעת.

מ. אידלשטיין
 ענין הביטוח - מי יכול לעמוד
 בזה ובמיוחד כאשר יש מפרנס
 אחד בבית. המצב קשה. מאחר ואתם דנים אך ורק בנושא הרכב, אני פונה
 בבקשה לבוא לקראתנו ולהקל עלינו. הרכב הוא לא לוכסוס בשבילנו הוא
 חובה. לי נאמר הרבה פעמים ע"י משרד הסעד: חכנים את הילד למוסד
 ובכך תפתור את הבעיות.

נ. שמע: אין מוסדות.

מ. אדלשטיין:
 אין מוסדות ואנחנו מחזיקים את
 ילדינו במיטב כספינו. אנחנו מבקשים
 לעזור לנו להחזיק את הרכב בכבוד ולא לבקש הלוואות מבנקים בגלל הוצאות
 הרכב הקבועות שאוכלות אותנו.

היו"ר ש. ארבלי:
 אני רוצה לומר שני דברים:
 קודם כל, כאשר אנחנו דנים בנושא
 כזה, אנחנו דנים מתוך גישה אוהדת, חיובית ומתוך רגש ותאמינו שהרגש
 שלנו לקבוצות נכים מסוג זה הוא לא נופל מהיחס שלכם לילדים
 שלכם. ילדים שלכם הם גם שלנו.

דבר שני, כאשר דנו בפעם הראשונה
 על הסדרת הנושא הזה, דנו בסוגיה הזאת ובקשנו לשמוע את הסקציה של
 הורים קטינים ואז היתה רחל ומה שנחקבל נחקבל בהסכמתה ועל דעת
 ארגון הנכים.

נ. שמע: לא ארגוננו. ארגון הנכים חתם
 על דעתם ולא על דעתנו.

היו"ר ש. ארבלי: הסקציה שלכם בתוך ארגון הנכים.

נ. שמע: הבוגרים לא מכירים את בעית
 הקטינים.

היו"ר ש. ארבלי: כולם חתם גג אחד. הופיעה רחל בשם
 הקטינים והציגה את הנושא בצורה
 מכובדת מאד והיא העמידה אותנו על חומרת הדברים וקבלנו חלק מהדברים
 שהצגת אותם ומה שקבלנו, קבלנו מתוך גישה אוהדת.

אני רוצה לשאול שאלה אחת -
 אותם ילדים שמעל לגיל חמש לקחנו באותה קטגוריה של נכים שלא נוהגים
 בעצמם. האם אתם חושבים שאותו נכה מבוגר שאינו נוהג בעצמו וצריכים
 להוביל אותו, זה פחות מאשר ילד שהוא בגיל שש או שבע ושההורים צריכים
 להוביל אותו?! אם הטעון שלכם צודק, הוא צודק גם לגבי מבוגר שאינו
 נוהג בעצמו.

נקודה שניה - 1,300 סמ"ק
 נקבע כקריטריון לגבי כל הנכים ולא רק לגבי קטינים. באותו הסכם נקבע
 מי שיש לו המלצה של רופאים שהרכב אינו מתאים לו בגלל מיגבלות כאלה
 ואחרות שבגללן הוא חייב לקנות מכונית יותר גדולה, מעל 1,800 ההפרש
 הוא על חשבוננו.

נ. אקרמן: במידה והוא זקוק, המכון מרשה לו.

היו"ר ש. ארבלי:

מיגבלה זו קיימת לגבי כולם.

לגבי שני ילדים נכים מגיל 5 ומעלה נתנו 1,800 סמ"ק והלוואה מלאה אם אחוז הנכות של כל אחד מהילדים הוא 60%. הלוואה מוגבלת למי שיש ילד אחד נכה.

נ. שמע:

מה לגבי ילד אחד שיש לו 100% נכות ואין אפשרות להוביל אותו

ב-1,300 סמ"ק?

י. ערד:

אם המכון לבטיחות בדרכים יקבע צריך רכב יותר גדול, אז מאשרים

רכב יותר גדול.

ש. דלוג'ף:

אני רוצה להבהיר, אנחנו היינו שותפים בדיון שהיה לפני שנה אבל לא אנחנו פוסקים. היו הרבה דברים שנתקבלו ולא הסכמנו כמו למשל גודל הרכב.

יש נקודה אחת שהיא היתה פותרת הרבה בעיות והיא גמישות של המוסד לביטוח לאומי. מה המצב היום? יש מספר תקנות, לא סוטים ימינה ושמאלה. קודם היתה קיימת ועדת חריגים שבדקה לגופו של עניין, כי לא הרופאים של המכון לבטיחות בדרכים מומחים לנושא זה. יש להם תעודה שגמרו רפואה אבל הם לא יודעים שום דבר בקשר לנכות. חייבת להיות ועדת חריגים מומחית שתבדוק את המקרים.

היו"ר ש. ארבלי:

על זה דברנו בישיבה הקודמת. גם קטינים יכולים להופיע בפני

ועדת חריגים.

י. ערד:

גם מופיעים.

אני לא יכול להסכים לחלוטין עם שלום. אנחנו נתנו את הסמכות למנהל המכון לבטיחות בדרכים והוא ללא ספק האיש המקצועי בארץ לנושא הזה. כמובן, כמו כל מערכת אחרת, אפשר לשפר את העבודה, צריך לשפר את ההליכים, אבל פנינו לגורם הכי רלבנטי.

ש. דלוג'ף:

השאלה אם הוא מטפל בצורה נכונה.

היו"ר ש. ארבלי:

שמענו את העניין הזה. מה שאני שומעת וזה צריך להיות ברור לכולם, הוועדה שבפניה יופיעו חריגים, היא פתוחה.

ש. דלוג'ף:

זו לא ועדה, זה המכון לבטיחות בדרכים.

היו"ר ש. ארבלי:

הרי אנחנו מדברים על הקמת ועדה.

ש. דלוג'ף:

ישראל אומר במסגרת המכון לבטיחות בדרכים.

י. ערד:

הוועדה דורשת שהמינויים יהיו בלתי תלויים עד כמה שאפשר.

היו"ר ש. ארבלי:

בשבוע שעבר הבענו את דעתנו ואמרנו
שאנחנו בעד הקמת ועדה מיוחדת
לחריגים ויהיו בה אנשי מקצוע. הם יהיו בלתי תלויים.

ש. דלוג'ף:

מה חוזרים לנסודה, גם להורים של
קטינים וגם לאלה שלא נוהגים,

הבעיה היא אחת הרכב. היום לקנוח רכב זה דבר שמתבטא בהרבה כסף.
היום בשכר ממוצע קשה להחזיק את הרכב. אני מקווה שהוועדה תתיחס
לנושא הזה של שינוי על בסיס של ק"מ והתחשבות בכל המרכיבים של
הוצאות הרכב. ברגל שיתייחסו לשני הנושאים האלה, יתקרבו יותר למציאות
ולא יקבעו דבר לא מציאותי, אני חושב שדבר זה יפתור להרבה אנשים את
הבעיות הלוחצות. היום לרכוש רכב זה בגבולות 60 אלף לירות מינימום
ואם הוא צריך לשלם מסים אז הסכומים עולים בעשרות מונים. בקיצבת
ניידות יש הרבה מרכיבים שלוקחים בחשבון בגופים אחרים ואצלנו לא
לקחו בחשבון. אני מקווה שלא יראו בזה דבר כאילו רוצים להתעשר על
חשבון המדינה אלא כהוצאה אמיתית. רכב זה דבר יקר. אותם אנשים
שעוסקים בנושא וצריכים לקבוע מדיניות וביצוע ולהגיש מסקנות, יש לי
הרגשה שהם חושבים שאנחנו רוצים להתעשר על חשבון המוסד.

היו"ר ש. ארבלי:

זה לא כספי המוסד, זה כספי
המדינה.

ש. דלוג'ף:

לגבי קטינים - גם מי שהיה נכה
קטין לא יכול להרגיש ולהבין מה
עוברים אותם הורים של הקטינים, אבל זה שהם חיים חיים קשים מכל הבחינות,
אנחנו יודעים את זה וצריך למצוא להם פתרון, כי אם מר אדלשטיין עובד
בעיריית ירושלים גם אם הוא בתפקיד בכיר, אני לא מאמין שהוא יוכל
להחזיק משפחה. למכשירים אורטופדיים צריך לשלם מס ערך מוסף. לדוגמא,
זוג מכשירים צריך לעלות היום 15 אלף לירות ועל זה צריך לשלם מס ערך
מוסף. אצלנו ההוצאות הן במאות ואלפי לירות מכיוון שילד גדל
וצריך להחליף את המכשיר כל שנה-שנתיים. אמנם יש במשרד הבריאות קרן
שעוזרת אבל זה למי שמקבל 1,300 לירות ברוטו לחודש.

כואב גם לנו וכואב גם להורים,

חייבים למצוא פתרון מבחינה כספית. נכון שיש בעיה אחרת לגבי אותם
הורים של ילדים המאושפזים במוסדות. אני אמרתי את זה לפני שנה,
תקחו את הרכב מהורים אלה, תנו להם סכום מסויים עבור מוניות כדי
שיבקרו את הילד. על אחריותי אני אומר את זה עוד פעם. אותם הורים
שמחזיקים את הילד בבית, חנו להם להחזיק אותו בכבוד. אני יודע שעד
היום לא לקחו מאף אחד את התב. זה פשע וזה בזבוז כספי הציבור. פה
תחסכו את הכסף, אבל מי שצריך תנו יותר.

נ. שמע:

לגבי קיצבת ניידות לנכה בוגר -
עד כמה שאני יודעת אם הוא

לא עובד הוא מקבל בערך מה שאנחנו מקבלים. אם הוא עובד ומשתכר הוא
מקבל קיצבה מלאה. אם הוא אינו עובד אין לו סיבה לצאת מהבית אלא
פעם או פעמיים ביום. אבל הילדים נמצאים במסגרת של גן. פה בירושלים
ידוע שקיימים גנים שמעדיפים להכניס ילדים כאלה למסגרת שיקום מיוחדת
ועד שהם נכנסים לבית-הספר קובעים אם ניתן להכניס את הילד לבית ספר
מיוחד או רגיל. בני לומד בבית-ספר מיוחד. זה עולה לי הרבה כסף. הולך
לי שעה ליום נסיעות. כאשר אני אמרתי שאני מוכנה להביא קבלות
ש-150-170 לירות עולה לי דלק לשבוע, אני לא מנסה ל"שנורר" מאף אחד
כלום. אני יוצאת בשעה שמונה מהבית ומגיעה בשעה תשע הביתה. אני לא
יכולה להרשות לעצמי עזרה בבית, אני חייבת להתמודד עם הבעיות לבד.
לגבי 1,300 ס"מ, מבחינה פיזית אני לא יכולה לעמוד בזה.

נ. שמע:

כשילד צמוד לבית, אני לא יכולה להרשות לעצמי חופשה. 365 יום בשנה אני צמודה אל הבן שלי. אין לי בן-אדם אחר שיכול לעזור לי. ישנן משפחות של ילדים נכים, שבני המשפחה נחקו את היחסים אחם מכיוון שהם לא רצו להכניס את הילד למוסד והם לא היו מוכנים לעזור להם. אני לא מוכנה להכניס את בני למוסד, למרות שאין מוסד כזה. האם מישהו מכס יכול לעלות על הדעת איזה מאמץ פיזי זה דורש? אף אחד לא. מי שלא נתקל בבעיה בביתו לא יודע מה זה. איך עושים לילד עם 100% נכות אמבטיה, איך אפשר לרחוץ ילד כזה?! מישהו יכול לומר מה עושים עם ילד כזה שצריך ללכת לשירותים והוא לא יכול ללכת בעצמו?!

מ. אדלשטיין: ואיך להכניס ילד כזה לרכב? זה חמיד סצינה, עומדים מסביב ילדים ומסתכלים, ואם זה רכב קטן, ישמרנו אלוהים.

היו"ר ש. ארבלי: איך מבוגר נכנס לרכב?

מ. אדלשטיין: הילד מתקפל לגמרי.

ש. דלוג'ף: היום רוב המקרים אלה לא מקרי פוליו אלא נווץ שרירים. זה לא המקרים שלנו.

נ. שמע: הם מקרים מצויינים. אני מציעה לבוא לבית-הספר אילנות ולראות את המקרים שיש שם.

אני חושבת שיש לתת ל-100% נכות 1,700 סמ"ק. האם הוועדה יכולה לעמוד בזה שכל אלה עם 80% עד 100% נכות יפנו לוועדה? את יודעת מה זה לסחוב ילד כזה לת"א? לפחות שיעשו את זה בשלוש הערים הגדולות.

היו"ר ש. ארבלי: בשביל כמה יקרים יקימו כמה ועדות?!

נ. שמע: שאוהה ועדה תעלה פעם בכמה זמן לירושלים.

היו"ר ש. ארבלי: התמונה שאת מתארת אותה ידועה לנו. את חושבת שאנחנו לא מכירים מקרים של ילדים נכים?! אבל גם צריכה להיות גמישות מיוחדת מצד המשפחות לגבי דרישות מסויימות. כאנר אומרים לך שאפשר להופיע בפני ועדה רפואית ואט היא קובעת שהרכב לא מתאים וצריך לתת רכב יותר גדול, זה בסמכותה - אז את אומרת שהוועדה צריכה לבוא לירושלים כי את לא יכולה לסחוב את הילד לת"א.

נ. שמע: אני מוכנה בעניין הזה להתפשר. אפשר לסחוב אותם לת"א, אם כי הבעיה חמורה, כי אז שני ההורים צריכים לנסוע ואט יש שני ילדים בבית צריך את כל המשפחה להביא.

לגבי מכשירים רפואיים -

הזמנתי לבני נעלים אורטופדיות אשר עלו לי קרוב לאלף לירות. פניתי למשרד הבריאות וטט אמרו לי, את זה לא מעל אלף לירות אין לך מה לבוא.

היו"ר ש. ארבל:

אנחנו לא דנים בנושאים שלא קשורים לרכב.

נ. שמע:

אני רוצה להציג בפניכם את הבעיות הכספיות ותראו עד לאן מגיעים. הבעיה שלנו מתמקדת בענין 25% מערך ההלוואה העומדת ובענין קיצבת הניידות.

י. ערד:

אני מוכרח לומר ששלוש זרקות מלה מתחת לחגורה. אנחנו היינו כנים בנושא של הרכב, הודענו במפורש, שלדעת המוסד לביטוח לאומי ולדעת הממשלה, ההסדר שנעשה לא בא לתת כיסוי לכל ההוצאות ואף אחד לא חושב שהנכים חס וחלילה מתעשרים, עובדה שהאוצר לא דרש לעשות מבחני הכנסה. הסידור הזה בא לתת עד כמה שאפשר עזרה אבל הממשלה לא חושבת שהיא נותנת יותר מדי למישהו.

ש. דלוג'ף:

אני חוזר בי מההערה.

היו"ר ש. ארבל:

אני רוצה לשאול את נציגי המוסד לביטוח לאומי, האם אתם יכולים לתת לנו נתונים שיצביעו מה מספר הילדים היום שבגינם מקבלים קיצבת ניידות? האם יש לכם מספר על הורים של ילדים נכים שקבלו רכב, ומה היתה ההשתתפות לגבי 75% ולגבי 25%? האם יש לכם נתונים לגבי ילדים נכים אשר נמצאים במוסד וההורים קבלו רכב?

י. ערד:

מספר מקבלי הזכאות היום, הלכה למעשה, מתחת לגיל 18 מגיע ל-435. כ-420, ההורים נוהגים. באופן עקרוני, בהתאם להסכם, אין זכאות לילד שנמצא במוסד ואנחנו עושים כמיטב יכולתנו. נכון הוא שבחקופה לפני שהנושא הועבר אלינו ישנם מספר הורים שיש בידיהם רכב. כאשר אנחנו יודעים על כך, אנחנו שוללים את הקיצבה ודורשים את הקיצבה וטרואקטיבית. כאשר לשלילת הרכב למשפחה, לצערי הרב, כרגע יש בעיות מסוימות איך מחזירים את הרכב ממשפחה שנמצא ברשותה רכב. אנחנו עושים כמיטב יכולתנו כדי לא לתת רכב. אם ארגון הנכים חושב שזה פשע לאומי, ואנחנו חושבים שזה פשע, והם יודעים על מקרים, אנחנו מתחייבים לפעול במהירות הדרושה. יש קשיים מסויימים בהשגת אינפורמציה, אבל אנחנו עושים כמיטב יכולתנו. אני חושב שיש מעט מקרים שארגון הנכים יכול להצביע שבשנה זו בשעה שילד נמצא במוסד הורים קבלו רכב.

נ. שמע:

אני מוכנה ליעץ לך, גשו למוסדות עצמם שמחזיקים ילדים נכים.

ש. דלוג'ף:

כל מקרה שנדע, נודיע לך.

היו"ר ש. ארבל:

יש היום אפשרות של קבלת השתתפות באחזקת רכב ממקום העבודה. איך

אתם נוהגים במקרה מסוג זה?

י. ערד:

לאחר שיקול מעמיק הגענו למסקנה שאם נתחיל לעשות אבחנות לפי אחזקת רכב או לפי הכנסות, התוצאות תהיינה שנפגע לאו דווקא במי שצריך לפגוע. בהתאם לרפורמה הקיצבה חייבת במס. בכל סקטור, לא ממשלתי, יש אפשרות להחליף את השם ואז הסקטור הפרטי ממילא יצליח. בממשלה יש הוראה של החשב הכללי שהמשרדים יקחו בחשבון, במקרה של אחזקת רכב מצד הממשלה, להגביל. אנחנו הגענו למסקנה שלא כדאי.

י. ערד:

נקודה נוספת, אחזקת רכב במשרדי הממשלה נוגעת רק לנסיעות הקשורות בענייני עבודה.

היו"ר ש. ארבלי:

זאת אומרת שלא בודקים. אני זוכרת שהשאלה הועלתה בקשר לנכים שהם עובדים והתנגדנו לקחת את הדברים בחשבון.

י. ערד:

לפי נתונים על הכנסות מעבודה שיש לנו למוגבלים, יש יסוד להאמין שהנתונים נכונים. הנתונים בגינם נתנו אחזקה יותר גדולה מבוססים על אישורים של משכורת. אנחנו רואים שחלק ניכר לא משתכרים מעל 3,500 לירות, כ-83% משתכרים עד 3,000 לירות. בהתחשב בעובדה שיש להם הוצאות נוספות, אנחנו לא חושבים שצריך לפגוע ברוב הגדול של הנכים שההכנסה שלו היא לא מעל ומעבר לסטנדרט אלא בקושי מגיע לסטנדרט המצוי.

היו"ר ש. ארבלי:

הסכומים שמקבלים פה פטורים ממס?

י. ערד:

פטורים ממס הכנסה.

נ. שמע:

תקחו בחשבון במסגרת ההוצאות על רכב גם את מס רכוש. זה אמנם לא חובה לשלם, אבל אני הלכתי לשלם והצעתי לכל חברי לשלם את מס הרכוש.

ש. דלוג'ף:

יש עוד דבר - נכה שיש לו ילד והוא לא שרת בצה"ל, הוא לא זכאי

לקיצבה עבור הילד.

היו"ר ש. ארבלי:

אל תזרה מלח על הפצעים. אנחנו לא מניחים לנושא הזה, נציגי המוסד לביטוח לאומי יכולים להעיד על כך. אני לא בעד תיקון החוק, אני בעד זה לתת פיצוי לגבי אלה שלא גוייסו לצבא מטעמי בריאות. נקווה שנגיע להסדר מסויים בעניין זה.

אנחנו נדון בכובד ראש בנושאים שהעליתם. מה שנוכל לעשות, נעשה ברצון ומתוך גישה אוהדת וחמה. במידה ולא תיענו לכל דרישותיכם, זה לא אומר שלא מתחשבים.

בישיבה הקודמת הועלתה השאלה, מאחר וכל הנושא עובר לטיפול המוסד לביטוח לאומי, מדוע צריך להיות הפיצול הזה, שחלק עדיין במשרד הסעד, חלק בביטוח הלאומי, חלק במשרד האוצר וחלק במכון הרפואי לבטיחות בדרכים, הבה נרכז את הנושא ביד אחת כדי לא לטלטל את הנכים בין כמה מקומות. זו היתה אחת ההצעות שהועלתה בישיבה הקודמת גם ע"י נציגי ארגון הנכים.

ר. רוטר:

הצעת הממשלה היתה לרכז את כל ההלוואות. התברר שלמשרד הסעד

יש קרן.

היו"ר ש. ארבלי:

אני מדברת על מה שהועלה בוועדה ע"י ארגון הנכים ועל ידינו. אני לא מתייחסת להצעת הממשלה. אם הצעת הממשלה היא כזאת, מה טוב. אני אומרת לחברינו ממשרד הסעד, העמדה היא לרכז.

ש. פרקש:

הכינונו חזכיר בכחב בקשר לנושא הזה. אין הנושא של הלוואה לרכישת רכב בא לכיסוי מסים אלא בא לכסות את ההוצאה של עצם רכישת הרכב באופן חלקי כשזה כלי שיקומי בסופו של דבר. משרד הסעד עוסק בשיקום נכים מכל הסוגים זה עשיריט שנה והתפקיד הזה הוטל עליו ע"י הממשלה ולמטרה זו ניתנו לו האמצעים כדי לפתח שרותי שיקום בכל חלקי הארץ. משרד הסעד הוא היחידי אשר הקיט מרכזים לשקום מקצועי, מפעלי שקום ומפעלים מוגנים אשר נותנים את כל השרותים הכוללניים הדרושים לנכה כדי לשקמו בעבודה. במרכזים אלה ניתנים שירותי איבחון, הסתכלות, הסתגלות למסגרות עבודה, הקניית הרגלי עבודה והכשרה טרם-מקצועית ומקצועית.

בחוק ביטוח נכות ניתן ביטוי לעובדה זו ע"י הטלת האחריות על נושא השיקום המקצועי גם על שר הסעד למרות שעל החוק כולו אחראי שר העבודה.

בהסכם שנחתם בין שר העבודה לשר הסעד על סמך החוק הנ"ל נאמר במפורש בסעיף 6 כי: "שיקום המצריך טיפול והתערבות שיקומית מעבר לטיפול של פקיד שיקום ייעשה בעיקרו ע"י שירותי משרד הסעד".

במתן שרותים לנכים אין השירות לשיקום, השירות למפגר או השירות לעוור במשרד הסעד מבחינים בין נכה המוכר כנתמך סעד ובין נכה בעל אמצעים. השירותים ניתנים לנכים כל אחד לפי הצורך האובייקטיבי על מנת לשפר את תפקודם הפיזי, החברתי והכלכלי ולהביאם לאי-תלות ולעצמאות עד כמה שרק ניתן. כך אנו נוהגים גם בהקצאת רכב לנכים המהווה חלק מתכנית השיקום כאשר בעל האמצעים משתף בסכום גדול יותר ומחוסר האמצעים בסכום מינימלי.

זה קרוב לעשר שנים שהשירות לשיקום במשרד הסעד הקציב כספים לרכישת רכב לנכים, נוסף להחזר מיסים שנקטנו בזמנו ע"י האוצר וכיום ע"י המוסד לביטוח לאומי.

החל משנת 1973 קיבל נושא זה ביטוי ע"י פתיחת סעיף תקציבי מיוחד בחוק התקציב ובשנתיים האחרונות הל גידול בלמעלה מ-100% כל שנה בסכום שהוקצב למטרה זו.

הקריטריונים להקצאת כספים להשתתפות ברכישת הרכב היו צמודים ומותנים בשיקומו של הנכה בעבודה, ורק כאשר לנכה אושר ע"י משרד הבריאות נכות של בין 80%-100% לצורך פטור ממסים. בשנת 1974 אשרנו ל-53 נכים תקציב לצורך רכישת רכב אשר נעו בין 5,000 ל"י - 15,000 ל"י. בשנת 1975 אשרנו ל-50 נכים בסכומים בין 10,000 ל"י - 25,000 ל"י. במחצית הראשונה של שנת 1976 אשרנו ל-55 נכים בסכומים שנעו מ-10,000 ל"י - 35,000 ל"י. הכל צמוד לשיקומו של הנכה בעבודה. אם זה לא היה מכשיר שיקומי, לא אשרנו רכב. זה צריך להיות מכשיר למוטיבציה וגם מכשיר לתנועה.

פתחנו שיטת ניקוד כדי להבטיח מתן עדיפות ופה שום התערבות לא יכלה לעזור. לא סטינו מהניקוד הזה. התחשבנו בתחבורה הציבורית, במרחק למקום העבודה, כמה זמן אדם עובד, כמה שלמנו בהשתתפות בהוצאות הנסיעה כשלא היה רכב. ראינו חשיבות חינוכית ושיקומית בכך שחייבנו את הנכה בהשתתפות עצמית בסכום מסוים ממחיר הרכב וזה בהחלט לבדיקת מצבו הכלכלי, גודל משפחתו ויכולתו לחסוך ולעמוד בנטל החזן החובות. הנכה ישמור על הרכב כאשר הוא יודע שלא הכל הוא מקבל.

ש. פרקש:
משרד הסעד רואה את הנושא של רכב לנכה ככלי חשוב בשיקום של הנכים ולכן גם בשנת 1977 יקבל עדיפות הראויה לו על-מנת ליוכל להיענות למספר גדול יותר של נכים.

אני לא רואה עום בעיה. אין בזה כפילות, כי לא כל נכה מבקש את הרכב אלא רק אלה שצריכים את זה מבחינה שיקומית. אני חושב שזה יהיה יתרון, כי אנחנו עוסקים בזה שנים, אז מדוע לשנות את זה. אני מבין שאפשר לשכלל ולשפר.

ש. קרמר:
אנחנו מבחינים בין אבטחח ניידות כללית לבין הלוואה לרכב ככלי שיקומי, ולכן אנחנו חושבים שזה צריך להיות סלקטיבי עם מבחנים מאד ברורים. ענין של מבחני הכנסות אינם קיימים בביטוח הלאומי ובמשרד הסעד זה קיים. לכן העדפנו שזה יהיה סלקטיבי.

היו"ר ש. ארבלי:
מדיניות צריכה להיות עקבית ואי-אפשר פעם כך ופעם אחרת. אני זוכרת, כאשר היה חוק ביטוח נכות, ישנו פרק שיקום שעל זה היו ממונים שני שרים והם הלכו על פשרה מסויימת. היה עדיף לזה היה אצל שר מסויים. היתה מציאות מסויימת, עכנו את כל הענין של הרכב העבירו למוסד לביטוח לאומי. אם הטילו את הנושא על המוסד לביטוח לאומי, אין שום האדקה להשאיר את הענין של ההלוואות מפוצל בצורה כזאת.

ש. פרקש:
ההלוואה היא לשם רכישת הרכב שהמוסד לביטוח לאומי לא נוגע

בזה.

היו"ר ש. ארבלי:
משרד אחד מטפל בענין פטור ומשרד אחר מטפל בענין הלוואות.

עדיף לרכז אתהכל ביד אחת.

ש. קרמר:
כאשר הכנסנו את ענין הקרן לא היינו מודעים לענין הרכב ככלי שיקומי בתהליך השיקום.

י. ערד:
אני רוצה להקריא את סעיף 10 שבזמנו הסכמת לכך: "המוסד יהיה רשאי לתת הלוואות מקרן שחוקם במוסד בהתחשב בצרכים השיקומיים של הזכאי". אתם רוצים להעביר למשרד הסעד, בסדר, אבל לא מנימוקים שהזכרת.

היו"ר ש. ארבלי:
אותה קרן, האם היא מופעלת, ואיך היא מופעלת?

י. ערד:
בוודאי, היא מופעלת ויש קבוצה קבוצה גדולה של נכים. מה שנוגע לתאום בין משרד הסעד והמוסד הושג תיאום ובנקודות מסויימות כל אחד עובד בנפרד. באופן עקרוני ניתן להפעיל את הקרן גם אם אין תקנות כי המוסד לביטוח לאומי עוסק בהיקף גדול בשיקום של נכים.

ש. קרמר:
מרכזי השיקום והמפעלים המוגנים השונים, רל זה קיים במסגרת משרד הסעד. לביטוח הלאומי אין מפעלים מוגנים ומרכזי שיקום כאלה.

שמענו בזמנו כמה שולמו בזמן הזה, המספר נע סביב אלפיים.

היו"ר ש. ארבלי:

יש גוף ממלתי האחראי לנושא הזה, אחריותו ותפקידו לשקם והוא משקם.

ש. קרמר:

אז תעביר לו את הכל, למה פצלת.

היו"ר ש. ארבלי:

אנחנו תמיג הגדרנו ניידות כתחליף לרגליים.

ש. קרמר:

זה לא שיקום!?

היו"ר ש. ארבלי:

זה לא תהליך שיקום.

ש. קרמר:

מה נקרא שיקום?

היו"ר ש. ארבלי:

לא מתפקד באופן נורמלי ועבר למסגרת שיקומית.

ש. קרמר:

עבודה זה לא שיקום!?

היו"ר ש. ארבלי:

אדם עובד לא צריך להשתקם.

ש. קרמר:

כאשר קבעו את ההוצאות לניידות, זה היה אוניברסלי לכל אחד, בין אם זה לשיקום או לא. כל נכה, בגלל היותו נכה זכאי לקבל אותו, ואם אדם משתכר אפילו 5,000 לירות והוא לא זקוק לשום שיקום, הוא מקבל את זה.

ש. פרקש:

אני רוצה שבפעם הבאה תלמדו אותי מה זה שיקום. אם עבודה זה לא

היו"ר ש. ארבלי:

שיקום, אני לא יודעת מה זה שיקום.

ניידות שנמסרה למוסד לביטוח לאומי זה היה אבטחת הכנסה

ש. פרקש:

לנכה תמורת ההתייקרות שהיתה בהוצאות הדלק וזה לא קשור אם אדם עשיר או עני, אם הוא צריך שיקום או לא. כאשר ההלוואה לרכישת רכב, זה כלי שיקומי.

לגבי סעיף 10, אני רוצה להפנות את תשומת הלב למכתבו של מנכ"ל משרד הסעד אל רפי רוטר עם העתק לארנון גפני. כאשר נחתם בנובמבר 1975 ההסכם בין משרד האוצר למוסד לביטוח לאומי, הסבנו את תשומת ל"סעיף 10 בהסכם וטענו שזה בתחום אחריותו של משרד הסעד. אמנם אגף התקציבים הודה שסעיף זה בטעות יסודו והבטיח שימחק סעיף 10. זו היתה טעות, לא לקחו בחשבון שבחוק התקציב זה נמצא אצלנו.

אנחנו הוספנו בכתב שאנחנו לא מתנגדים עזה יועבר למשרד הסעד.

י. ערד:

אני אביא את הנימוקים בעניין הזה לפני חברי הוועדה והם

היו"ר ש. ארבלי:

יחליטו. תודה רבה, ישיבה זו נעולה.

הישיבה נועלה בשעה 16.45